БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 42 (5971)
ФЕВРАЛИИН 25
СУББОТО
1950 он

Сэн 20 мүнгэн

„Коммунистическэ парти болбол ССР Союзай Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай болоходо коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогой кандидадуудта голосуудаа үгэхыень һунгагшадые уряална".

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин Центральна Комитедэй хандалгаһаа.

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци—шухалын шухала зорилго

ССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ хадаа советскэ арадай нэгэн һаналые, Ленин — Сталинай партиие тойрон тэрэнэй нигта жэгсаалые, большевистскэ партиин политикада хизааргүй найдадаг байһыень гайхамшагта һайханаар харуулаа. Советскэ Союзай бүхы арадууд өөрынгөө түрүүшын кандидат болгон манай илалтануудые зохёогшо ба эмхидхэгшэ агууехэ багша нүхэр Сталиниие угаа ехэ баясхалантайгаар нэрлээ. Депутадуудта кандидадуудаар парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд дэбжүүлэгдээ. Тэдээнтэй нэгэн хамта ороной эрхим хүнүүд—стахановецүүд, үндэр ургасын мастернууд, наука, искусство болон литературын элитэ ажал-ябуулагшад, партийна ба советскэ хүтэлбэрилэгшэд дэбжүүлэгдэһэн байна.

Манай республика дотор һунгагшадай һунгалтын урда тээхи суглаанууд политическэ угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө. Хаа хаанагүй болоһон суглаанууд депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ тухай асуудал хэлсэхэдээ, хамагай түрүүндэ Иосиф Виссарионович Сталинай ба тэрэнэй дүтын соратнигуудай нэрые нэрлэжэ, республикынгаа эхимэй эрхимүүдые депутадуудта кандидадуул болгон дэбжүүлээ. Тэдэнэй дунда областной партийна организациин хүтэлбэрилэгшэд нүхэд А. В. Кудрявцев, Б. Л. Лобсанов, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр С. М. Иванов, республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо Г. А. Цыдеова, бурят-монгол советскэ литературын үндэһэ һуури табигша Х. Намсараев. түрүүшын бутуранзурааша Ц. С. Сампилов, манай хойто тээхи табанжэлэй эрхим стахановецууд Е. Г. Курочкин ба Яголин, республикын түрүү колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд Л. Г. Гармаев, Т. Д. Сычев, Т. Д. Данзанов, советскэ врачуулай эрхим түлөөлэгшэ Т. И. Семенова, социалистическэ газар тариалангай мэргэжэлтэ новатор П. К. Метляев, советскэ түрүү наукын түлөөлэгшэ М. Б. Митин оролсобо.

Хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай ба интеллигенциин олон тоото суглаанууд дээрэ дэбжүүлэгдэһэн эдэ кандидадууд һунгуулиин Окружной комиссинуудаар регистрацилагдаба.

Иигээд, һунгуулиин кампаниин удаадахи шэнэ шата захалба. Энэ шатын гол зорилго юуб гэхэдэ, дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые депутадууд болгон һунгахын түлөө үргэн агитаци ябуулга болоно.

Һунгалтын урда тээхи аймагай болон окружной суглаанууд тус тус кандидадуудай түлөө агитаци ябуулха этигэмжэтэ нюурнуудые томилбо. Тэдэнь хаа хаанагүй үргэн олон агитаторнуудтай холбоо байгуулжа, кандидадуудай түлөө агитаци эхилээ. Кандидадууд тушаа листовконууд, плакатнууд хэблэгдээ. Депутадуудта кандидадууд хадаа тэдэниие дэбжүүлһэн хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенцитэй нюураараа уулзажа захалхань.

ССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудай түлөө һунгагшад бүхэнэй голосуудаа үгэхэ ябадалыень хангахын тула агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие тон үргэнөөр ябуулха шухала. Энээнэй тула юун хэрэгтэйб? Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци гээшэ ямар удхатайб?

Агитационно ба пропагандистска хүдэлмэриин мүнөө үедэхи гол удхань хадаа бүхы һунгагшадта хандаһан ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй хандалгые һунгагша бүридэ тодо һайнаар ойлгуулха ябадал болохо ёһотой. Энэ тон ехэ политическэ удхашанартай документ соо коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро манай ороной түйлаһан түүхэтэ илалтануудай дүн гаргагдаһан, коммунистическэ партиин ойрын сагта бэелүүлхэ түйлай ехэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хандалга тушаа ойлгууламжын хүдэлмэри хадаа депутадуудта кандидадуудай түлөө агитацитай нигта холбоотойгоор ябуулагдахань шухала. Юуб гэхэдэ, мүнөө һунгагдаха депутадууд болбол тус документ соо тодорхойлогдоһон зорилгонуудай бэелүүлгые хангаха байна.

Тиимын тула, олон мянган ажалшадай зүбшэн хэлсэжэ, шэлэжэ олоһон кандидадууд хадаа эдэ зорилгонуудые бэелүүлжэ шадаха хүнүүд гээшэ гэжэ һунгагшадта хэлэжэ үгэхэ хэрэгтэй. Һунгагша бүхэн хадаа өөрынгөө кандидадуудай биографиие, ажал хүдэлмэриие, хэрэг габьяае һайса мэдэхэнь шухала.

Олон партийна организацинууд этигэмжэтэ нюурнуудтай хамта агитаторнуудай семинар эмхидхээд, тэрээн дээрээ ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй хандалга тушаа хөөрэлдөөнүүдые хайшан гэжэ хэхэб гэжэ хэлсээ, кандидадуудай биографитайнь тэдэниие танилсуулаа. Энэ болбол тон шухала хэрэг мүн. Зүгөөр партийна организацинуудай зорилгонь минии энээгээр дүүрэнэ бэшэ. Урда болоһон һунгалтануудай үедэ зарим партийна организацинууд хадаа кандидадуудай түлөө агитациие ганса этигэмжэтэ нюурнуудта найдаад, өөһэдөө энэ хүдэлмэридэ сэхэ хабаадалсахагүй ябадал гаргаһан байгаа. Энэ алдууе мүнөө ябашье дабтажа болохогүй. Партийна организацинууд хадаа депутадуудта кандидадуудай түлөө агитациие сэхэ өөһэдөө хүтэлбэрилхэ, кандидадуудаа мэдэхэгүй нэгэшье һунгагшын үлэхэгүй ябадалые хангаха уялгатай.

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци тон олон формотой ба арга зэбсэгүүдтэй байна. Миин хөөрэлдөөнүүдһээ гадна, хэблэлые тон үргэнөөр хэрэглэхэ, наглядна агитаци дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Һунгагшадтаяа кандидадуудай уулзалгые тон үргэнөөр эмхидхэхэ шухала.

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитаци тэдээнэй биографиинь лэ хэлэжэ үгэлгөөр хизаарлаха ёһогүй. Энэ хүдэлмэриин үндэр политическэ хэмжээе хангахын тула этигэмжэтэ нюурнууд, агитаторнууд, элидхэлшэд хадаа кандидадууд тухай хөөрэлдөө хэхэдээ, манай ороной урда табигдаад байһан ниитэ-политическэ зорилгонуудые, советскэ һунгуулиин системые, Сталинска Конституциие, орон доторой ба гадаадын байдалые һунгагшадта холодоо ойлгуулхань шухала.

Депутадуудта кандидадуудай түлөө агитациие үргэн далайсатайгаар, политическэ үндэр хэмжээтэйгээр дэлгэрүүлэе!

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогой кандидадууд

Марк Борисович МИТИН

ССР-эй наукануудай Академиин Зүүн-Сибириин филиалай, Иркутска гүрэнэй университедэй, Улан-Удын Д. Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй педагогическа институдай научна хүдэлмэрилэгшэдэй, багшанарай, албахаагшадай ба студентнүүдэй суглаанууд РСФСР-һээ һунгаха һунгуулиин № 24 Иркутска округһоо Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар академик, философско наукануудай доктор, политическэ ба научна эрдэм тарааха Бүхэсоюзна обществын Правлениин түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Митин Марк Борисовичые дэбжүүлээ.

Нүхэр Митинэй кандидатурые Иркутска ба Читын областиин, Красноярска хизаарай, Бурят-Монголой АССР-эй, Якутска АССР-эй ба Тувын автономно областиин предприятинуудай, һуралсалай газарнуудай олонтоото коллективүүд, колхознигуудай суглаанууд дэмжэбэ.

Митин Марк Борисович 1901 ондо, Украинска ССР-эй Житомир городто түрэһэн байна.

М. Б. Митин бага наһатайһаа хүдэлмэрилжэ эхилээ юм. 1914 онһоо 1919 он хүрэтэр Житомирско банкын бэшэг зөөгшөөр ба буулгабарилан бэшэгшээр хүдэлмэрилбэ.

Нүхэр Митин 1919—1921 онуудта комсомолой Подольско губкомдо ба Украинын комсомолой ЦК-да хүтэлбэрилхы комсомольско хүдэлмэридэ ябаһан байна. 1921—1922 ондо тэрэ хадаа Киев городто Свердловой нэрэмжэтэ Комвузда һураа. Комвуз дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр нүхэр Митин Москвада Трехгорно мануфактурын һуралсалай комбинадта пропагандистска ба багшын хүдэлмэридэ байһан, удаань Улаан армида алба хэһэн юм.

1925—1929 онуудта нүхэр Митин Улаан профессурын институдта һуралсаба. Институдые дүүргээд байхадаа тэрэ болбол Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ коммунистическэ хүмүүжүүлгын Академиин директорын орлогшоор томилогдоһон, 1930 онһоо Улаан профессурын институдай директорын орлогшоор хүдэлмэрилһэн байна. Нүхэр Митин 1932 ондо ССР-эй наукануудай Академиин философиин институдай директорын орлогшо болгогдобо.

1939 ондо нүхэр Митин болбол ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи Маркс—Энгельс—Ленинэй институдай директорээр баталагдаба. Энэ хүдэлмэридэ тэрэ 1944 он хүрэтэр байба. Тэрэнһээ гадна 1939 онһоо 1945 он хүрэтэр тэрэ хадаа «Большевик» журналай редколлегиин гэшүүн, 1941—1946 онуудта ССР-эй наукануудай Академиин Президиумэй гэшүүн байба.

1947 онһоо мүнөө хүрэтэр нүхэр Митин политическэ ба научна эрдэм тарааха Бүхэсоюзна обществын Правлениин түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлмэрилжэ байна.

Митин Марк Борисович хадаа советскэ наукын элитэ ажал-ябуулагшадай нэгэн мүн. Философско наукые хүгжөөлгэдэ тэрэнэй аша габьяануудынь Сталинска шангаар тэмдэглэгдээ.

Нүхэр Митин 1919 онһоо ВКП(б)-гэй гэшүүн юм. Бүхэсоюзна коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин XVIII съезд дээрэ нүхэр Митин ВКП(б)-гэй ЦК-гэй гэшүүнээр һунгагдаһан байна.

Нүхэр Митин болбол Ленин—Сталинай партиин үнэн сэхэ хүбүүн, ССР-эй Верховно Соведэй депутадта эрхим кандидат мүн.

Александр Васильевич КУДРЯВЦЕВ

Александр Васильевич Кудрявцев 1906 ондо Калужска областиин Поскснь гэжэ тосхондо түрөө.

Нүхэр Кудрявцев 1920 ондо комсомолой зэргэдэ оробо.

Эдэбхитэй комсомолецуудай нэгэниинь байжа, нүхэр Кудрявцев 1924 ондо комсомолой районно комитедтэ хүтэлбэрилхы комсомольско хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдээ. Тэрээнэйнгээ һүүлээр ВЛКСМ-эй Томско губкомдо ба Баруун Сибириин хизаарай комитедтэ хүдэлмэрилөө.

1928 ондо Александр Васильевич болбол Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ коммунистическэ хүмүүжүүлгын Академидэ һурахаар эльгээгдэбэ. Һуража байхадаа, 1930 ондо большевистскэ партиин зэргэдэ ороһон байна.

Академи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр нүхэр Кудрявцев коммунистическэ хүмүүжүүлгын Институдай научна сотрудникаар Новосибирск городто хүдэлмэрилбэ, тиигээд ВКП(б)-гэй Анжеро-Судженско горкомдо партийна хүдэлмэридэ оруулагдаһан юм.

ВКП(б)-гэй Центральна Комитет 1936 ондо нүхэр Кудрявцевые улаан профессурын Институдта һурахаар эльгээбэ. Институдай хоёр курса дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй аппарадта хүдэлмэрилхөөр абтаһан байгаа.

1938—1939 онуудта нүхэр Кудрявцев ВКП(б)-гэй Кабардинска обкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлмэрилһэн, 1940 онһоо 1942 он хүрэтэр Узбекистанай большевигүүдэй коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй хоёрдохи секретариин тушаал даажа байгаа.

1942 ондо нүхэр Кудрявцев ССР Союзай Наркомземэй политуправлениин начальнигаар томилогдожо, политотделнүүдэй болюулагдаха хүрэтэр тэндэ хүдэлмэрилһэн юм.

1943 оной февральда Александр Васильевич Кудрявцев ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаад, тус хүдэлмэреэ мүнөө хүрэтэр даажа байна.

Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин XVIII съезд дээрэ нүхэр Кудрявцев ВКП(б)-гэй Центральна Шалгалтын комиссиин гэшүүн болгогдон һунгагдаһан юм.

Нүхэр Кудрявцев ССР-эй нэгэдэхи ба хоёрдохи зарлалгын Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан байгаа.

Хүдөө ажахы, промышленность, наука, культура ба искусствые хүгжөөлгэдэ түйлагдаһан амжалтануудай түлөө, Бурят-Монголой АССР-эй 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан, нүхэр Кудрявцев Ленинэй орденоор шагнагдаа.

Ленинэй орденто Улан-Удын паровозо-вагонно заводой, машина бүтээлгын заводой, Улан-Удын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд, инженернүүд, албахаагшад, Улан-Удэ станциин түмэр-замайхид, Ториин аймагай «Заветы Ильича», Закаменай аймагай «Майн 1» колхозуудай колхознигууд ба колхозницанууд һунгуулиин № 356 Улан-Удын городской округһоо нүхэр Александр Васильевич Кудрявцевые Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

Ленин — Сталинай партиин үнэн хүбүүн, Бурят-Монголой большевигүүдэй хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Кудрявцев болбол ССР-эй Верховно Соведэй депутадта эрхим кандидат мүн.

Советскэ Армиин 32-дохи жэлэй ойдо зорюулагдаһан ССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министерствын баярай суглаан

Февралиин 22-то, Москвада, Советскэ Армиин Центральна театр соо Советскэ Армиин 32-дохи жэлэй ойдо зорюулагдаһан, ССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министерствын баярай суглаан болобо.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй маршалнууд, генералнууд, адмиралнууд ба офицернүүд суглаан дээрэ байлсаа.

ССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министр, Советскэ Союзай Маршал А. М. Василевский баярай суглаае нээбэ.

Нүхэр И. В. Сталин түрүүтэй ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюро нэрьемэ альгаташалган доро хүндэтэ президиумдэ һунгагдана.

ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Главна Политическэ Управлениин начальник генерал-полковник Ф. Ф. Кузнецов Советскэ Армиин 32-дохи жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ.

Баярай суглаанда хабаадагшад Советскэ Союзай Генералиссимус И. В. Сталинда эльгээхэ амаршалга абаа.

Түгэсхэлдэнь ехэ концерт болобо.

(ТАСС).

ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генеральна Штабай Начальник Армиин генерал С. М. Штеменко Советскэ Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой 32-дохи жэлэй ойтой дашарамдуулан уулзалга хэбэ

Февралиин 23-да ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генеральна Штабай Начальник армиин генерал С. М. Штеменко Советскэ Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой 32-дохи жэлэй ойтой дашарамдуулан уулзалга хэбэ.

Уулзалган дээрэ ССР Союзай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо В. А. Зорин, армиин генералнууд Г. К. Маландин, М. В. Захаров, В. В. Курасов, адмиралнууд А. Г. Головко, Н. М. Харламов, генерал-полковнигууд М. С. Малинин, С. И. Руденко ба П. А. Артемьев, гадаадын сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй ба уһан-сэрэгэй атташенууд, ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министерствын ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд байлсаба.

Советско-румынска худалдаа наймаанай харилсаанууд тушаа

ССР-эй худалдаа наймаанай Министерствын ба Румынска худалдаа наймаанай Делегациин хоорондо хани барисаанай харилсан ойлголсолгын оршон байдалда болоһон хөөрэлдөөнүүдэй ашаар энэ оной февралиин 17-до 1950 ондохи товарооборот ба түлбэринүүд тухай Хэлсээн баталагдаа.

Хоорондоо ябуулха худалдаа наймаае саашадань хүгжөөхые эрмэлзэн, Таланууд хадаа 1949 оной товарооборотой сасуулхада 1950 ондо хоорондын товарооборотые нилээд ехээр үргэдхэхэ тухай хэлсэбэ.

1950 ондо ССР ба Румыниин хоорондохи товарооборот 1949 онойхидо орходоо 30 процентээр ургаха байна.

Советскэ Союз хадаа Румынида хлопок, металлнууд, түмэрэй руда, кокс, промышленна түхеэрэлгэ, автомашинанууд, хүдөө ажахын машинанууд ба Румыниин арадай ажахыда хэрэгтэй бусад товарнуудые эльгээхэ байна.

Румыни хадаа ССР Союзда нефтепродуктнууд, модо, вагонууд, химическэ товарнууд, мяха-продуктнууд ба бусад товарнуудые эльгээхэ болоно.

(ТАСС).

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогой кандидадууд

Соломон Матвеевич ИВАНОВ

Соломон Матвеевич Иванов 1912 ондо Иркутска областиин, Алайрай аймагай, Тангутска булсоведэй, Ей гэжэ нютагта түрэһэн байна. Урдань үгытэй таряашад байһан тэрэнэй түрэлхидынь 1924 ондо «Искра Ленина» гэжэ коммунада түрүүшынхидэй нэгэн болон ороһон юм.

1924 онһоо 1931 он хүрэтэр нүхэр Иванов түрүүшээр, эхин һургуулида, хожомынь долоон жэлэй һургуулида һураһан байна. Һургуулида байхадаа комсомолой зэргэдэ ороод, олониитын эдэбхитэй хүдэлмэрилэгшэ болоо, нүхэр Иванов колхозуудые эмхидхэлгэдэ, нюдарган баяшуултай тэмсэхэ хэрэгтэ хабаадаа.

1931 ондо комсомольско организацинь тэрээнии багшанарай нэгэ жэлэй курсада эльгээнэ. Тэндэ байхадаа, 1932 ондо нүхэр Иванов большевигүүдэй партида ороо. Курса дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Соломон Матвеевич болбол хүтэлбэрилхы комсомольско хүдэлмэридэ — ВЛКСМ-эй Яруунын мяханай совхоздохи комитедэй секретарь болгогдон ВЛКСМ-эй обкомоор томилогдоһон байгаа.

1933 ондо Улан-Удын паровозо-вагонно заводой барилга эхилбэ. Республикын комсомольско организаци хадаа Бурят-Монголые индустриализацилха анха түрүүшын заводой барилгада өөрынгөө эрхим хүбүүд ба басагадые эльгээгээ. Тэдэнэй тоодо нүхэр Ивановшье оролсоһон юм.

ВЛКСМ-эй заводской комитедэй культпропоор хүдэлмэрилхэдөө нүхэр Иванов заводые бариха хэрэгтэ комсомолецууд ба союзнабэшэ залуушуулые шадамар бэрхээр эмхидхэһэн байгаа. 1934 ондо нүхэр Иванов партийна хүдэлмэридэ: түрүүшээр ПВЗ-гэй совхозой парторгоор, удаань вагон-хабсаргалгын цехын ба вагонно комбинадай парторгоор дэбжүүлэгдээ. Энэ хүдэлмэридэ ябахадаа нүхэр Иванов болбол хүдэлмэришэдэй, партийна ба партийнабэшэ большевигүүдэй урда табигдаһан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ тэдэнэй хүсые шэглүүлжэ шадаха шадабаритай эмхидхэлшэ байһанаа харуулаа.

Соломон Матвеевич заводской партийна организацида ехэ хүндэтэй боложо, тэрэнь 1937 ондо нүхэр Ивановые партийна комитедэй гэшүүн ба парткомой секретариин орлогшо болгон һунгаһан юм. Партийна организациин хүтэлбэри доро заводой коллектив паровозуудые бүтээн гаргаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэдэг байгаа.

1937 оной ноябрьһаа нүхэр Иванов БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшээр ба 1946 оной мартһаа 1948 оной декабрь хүрэтэр — БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр хүдэлмэрилөө. Гүрэнэй албан тушаалда байхадаа Соломон Матвеевич болбол социалистическэ Бурят-Монголой ажахын ба культурын бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөхын тула, ажалшадай материальна тэниглэн байдалые һайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулна.

1948 оной декабрьда нүхэр Иванов ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи жэлэй курсада һурахаар ошоо һэн. Тэрэнии дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, 1950 оной январьһаа Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр дахинаа хүдэлмэрилжэ эхилээ.

Хүтэлбэрилхы комсомольско, партийна ба советскэ хүдэлмэридэ ябаһан бүхы сагтаа Соломон Матвеевич Иванов болбол Ленин — Сталинай партида, социалистическэ Эхэ орондоо үнэн сэхэ, шадабаритай бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулаа.

Бурят-Монголой ажалшад нүхэр Ивановой эдэ шанарнуудые мэдэхэ туладаа тэрээндэ үндэр найдабари үзүүлнэ. Тэдэнэр нүхэр Ивановые ССР Союзай нэгэдэхи ба хоёрдохи зарлалгын Верховно Соведэй депутадаар һунгаһан байна. Правительство болбол нүхэр Ивановые Ленинэй орденоор, Ажалай Улаан Тугай болон «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар шагнаа.

Усть-Баргажанай загаһанай комбинадай, Сүхын арһанай заводой, Яруунын мяханай совхозой хүдэлмэришэд, инженернүүд, албахаагшад, Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ, Мухаршэбэрэй аймагай «Красный Заган», Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай колхознигууд ба колхозницанууд хадаа һунгуулиин № 357 Улан-Удын хүдөөгэй округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр Ивановые дэбжүүлээ.

Соломон Матвеевич Иванов өөрынгөө арадай үнэн хүбүүн мүн.

Гунсын Аюшеевна ЦЫДЕНОВА

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ба Үдын МТС-эй, Яруунын мяханай совхозой хүдэлмэришэд болон албахаагшадай коллективүүд өөһэдынгөө суглаанууд дээрэ һунгуулиин № 440 Яруунын округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр Цыденова Гунсын Аюшеевнае дэбжүүлээ.

Цыденова Гунсын Аюшеевна 1909 ондо Бурят-Монголой АССР-эй Хэжэнгын аймагай Ородой-Адаг гэжэ нютагта, үгытэй-таряашан бурядай бүлэдэ түрөө, 1932 онһоо ВКП(б)-гэй гэшүүн.

Түрэлхидһөө бага наһандаа хахасаһан Цыденова болбол өөрынгөө үбгэн эсэгын дэргэдэ хүмүүжэжэ, тэрэнэй нүгшэһэнэй һүүлээр 13 наһатайдаа гэнтэ бүлынгөө эгээл аха захань болоод, тэрэнии ганцаараа тэжээжэ ороһон юм.

Колхозно байгуулалта болбол таряашадай үмэнэ шанга шадалтай ба культурна ажабайдалай үргэн зам нээбэ. 1929 ондо Ородой-Адаг нютагта колхоз эмхидхэгдэбэ. Нүхэр Цыденова тэрээндэ баяртайгаар ороо һэн.

Колхозно ажахы ургаа, тэрээнэй эрхим хүнүүдшье ургаба. Тэдээнэй дунда Гунсын Аюшеевна ургалсаба. Тэрэнии малажалай фермэ даагша болгон дэбжүүлбэ. Нэгэ хэды сагай үнгэрөөд байхада, колхозно фермын эрхим хүтэлбэрилэгшэ Цыденова тухай алдар суу бүхы аймаг дотор, һүүлээрнь бүхы республика дотор тараба.

1933 ондо нүхэр Цыденова Кяхтын совпартһургуулида һурахаяа ошожо, тэрэнии дүүргэһэн дары өөрынгөө эхэ нютагта бусан ерээд, Хэжэнгын аймагай «Путь Сталина» колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаба. Эндэ эмхидхэхы хүдэлмэриин талаар дүй дуршэлтэй боложо, удангүй Ашангын сомсоведэй түрүүлэгшээр һунгагдаба. Нүхэр Цыденова хүдэлмэридөө ехэхэн хүсэеэ зорюулна, сомсоведэйнгээ ажалшад тушаа эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргана.

1938 он хүрэтэр нүхэр Цыденова советскэ ба партийна ажалда ябажа, сомсоведэй түрүүлэгшээр, ВКП(б)-гэй аймагай комитедэй инструктораар, удаань ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой областной комитедэй инструктораар хүдэлмэрилнэ.

1938 онһоо 1941 он хүрэтэр Улан-Удэ городто хүдөө ажахын техникумдэ һураһан байна.

Техникумые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй һүүлээр, простой ба ажалда дуратай эхэнэр нүхэр Цыденова 1941 ондо БМАССР-эй Верховно Соведэй сессеэр БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн. Гүрэнэй энэ ехэ тушаалда 1947 он хүрэтэр ябаһан байна.

Нүхэр Цыденовагай хэһэн, гүрэнэй олон янзын ажал-ябуулга хадаа һунгагшадтай — город ба деревниин ажалшадтай холбоо барисааень улам бэхижүүлнэ.

Даруу зан, хүнүүдтэ анхаралтайгаар хандалга, арадһаа һургаал абалга — энэ хадаа нүхэр Цыденовагай тон һайн шанар мүн. Гунсын Аюшеевна болбол депутат гээшэ арадай зарса мүн гэжэ ходоодоо һанажа ябадаг ба мүн бусадташье һануулдаг байха юм. Тэрэ болбол СССР-эй нэгэдэхи ба хоёрдохи зарлалгын Верховно Соведтэ һунгаһан һунгагшадай этигэл найдабарине нэрэтэй түрөтэйгөөр харюулаа. Мүнөө үедэ нүхэр Цыденова Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшын тушаалые дааһан зандаа байжа, Бурят-Монголой зооветинститудта һурана.

Нүхэр Цыденова ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой гэшүүн, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагданхай.

Будажап Лобсанович ЛОБСАНОВ

Усть-Баргажанай загаһанай комбинадай ба Баргажанай МТС-эй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад, Баргажанай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ, Хойто-Байгалай аймагай «Вторая пятилетка» колхозуудай гэшүүдэй һунгалтын ур... дахи олоной суглаанууд һунгуулиин № 439 Баргажанай округһоо Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар большевистскэ партиин үнэн хүбүүн, областной партийна организациин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн — ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой хоёрдохи секретарь нүхэр Будажап Лобсанович Лобсановые нэгэн һаналаар дэбжүүлбэ.

Нүхэр Лобсанов уншалгын байшантые даагшаһаа эхилээд, областной партийна организациин хүтэлбэрилэгшэ хүрэтэрөө олониитын ажал-ябуулгын замаар ябажа байна. Тэрэ хадаа Бурят-Монголой АССР-эй, Сэлэнгын аймагай Селендума тосхоной үгытэй таряашанай бүлэ соо 1908 ондо түрөө һэн. Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин илалта болбол тэрээндэ олониитын ажал-ябуулгын үргэн харгые нээжэ үгөө. Нүхэр Лобсанов болбол олониитын эдэбхитэй залуу хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн байһан туладаа 19.. ондо аймаг соогоо хүтэлбэрилхы советскэ хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэ...

1929—1933 онуудта нүхэр Лобсанов болбол газарай таһаг... даагша, һүүлээрнь аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ байха зуураа, Сэлэнгын малшадые артельнэ социалистическэ ажахыда нэгэдүүлхэ, а... болоһон нюдарган баяшуулые усадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр х... баадалсаа.

Тэрээнэй һүүлээрхи жэлнүүдтэ Будажап Лобсанович бол... БМАССР-эй юстициин арадай комиссарай, газартаряалангай арадай комиссарай тушаалнуудые дааба. Урган дэбжэжэ байгаа социалистическэ хүдөө ажахыда мэргэжэл ехэтэй специалистнуудай хэрэгтэй болоходонь, тэрэ хадаа Тимирязевай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын а... демидэ һуралсахаар эльгээгдээ һэн.

Хүдөө ажахын академиие амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Будажап Лобсанович болбол БМАССР-эй Совнаркомой газартаряалангай Наркомадта хүдэлмэрилөө, колхозно техникумда хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые һургаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын үдэрһөө хойшо нүхэр Лобсанов хүтэлбэрилхы партийна хүдэлмэридэ ору... лагдаба. Тэрэ хадаа Яруунын, һүүлээрнь Сэлэнгын аймагай партийна организацинуудые толгойлоо.

Аймагуудтахи шадабаритай ба дүршэлтэй партийна хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн туладань, партиин Областной Комитедэй XIX пленум 1945 оной февральда нүхэр Лобсановые ВКП(б)-гэй Обкомой хоёрдохи секретаряар һунгаһан байгаа.

Партиин хаанашье эльгээхэдэнь, хүдэлмэриин бүхы участогууд дээрэ тэрэ хадаа областной партийна организациин найдабарине б... лүүлдэг.

Нүхэр Лобсанов даруу ба анхаралтай байһан туладаа областной партийна организациин гэшүүдэй ба республикын ажалшадай дунда хүндэтэй ба алдар солотой болоһон байна.

Нүхэр Лобсанов СССР-эй хоёрдохи зарлалгын Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаа һэн. Хүдөө ажахые, промышленностиие, наука, культура ба искусствые хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан амжалтануудай түлөө, Бурят-Монголой АССР-эй 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байгаа.

ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин таһагта

Һунгагшадай дунда ябуулагдаха агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие үдэр бүхэндэ хүтэлбэрилхэ

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлтэй дашарамдуулан аймаг дотор ябуулагдажа байгаа агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин байдал тухай ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Шергинэй элидхэлые ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациин таһаг һаяхан дуулаба.

ВКП(б)-гэй Заиграйн айком, тэрэнэй пропаганда ба агитациин таһаг хадаа аймаг дотороо агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха хэдэн олон шухала эмхидхэлэй хэмжээ-ябуулгануудые абаһан байха юм.

Гэхэ зуура, нютаг дээрэнь хэгдэһэн шалгалта ба нүхэр Шергинэй хэһэн элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ дээрэһээ харахада, аймаг дотор ябуулагдажа байгаа агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэридэ ехэнүүд дутуу дунданuудай байһаниинь элирүүлэгдээ. Энэ хүдэлмэри аймаг дотор үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа үшөө шадагдаадүй. Зарим һунгагшадай, илангаяа гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, үбгэд хүгшэд, малажалай холын пунктнуудта байдаг колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Һунгуулиин зарим участогуудтахи агитпунктнууд һүүлэй үе хүрэтэр хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилөө. Тэдэнэр хүдэлмэриин түсэбгүй, һунгуулиин литература, газетэ ба журналнуудаар дутамаг байдаг дээрэһээнь, һунгагшад тэндэнь үсөөнөөр ябадаг байһан байгаа.

Зарим колхозуудта һунгалтануудай хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй.

Эдэ бүхы дутуунууд хадаа агитаторнуудые шэлэн ололгодо ба тэдэнии хубаарилан табилгада зарим партийна эхин организацинуудай буруугаар хандаһанаар нэн түрүүн тайлбарилагдана. Гэбэл эрдэм ба политическэ бэлэдхэл багатай нүхэд агитаторнуудаар томилогдоһон байха юм. Харин тиихэдэ, хүдөөгэй интеллигенци агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэридэ һулаар хабаадуулагдана.

Партиин айкомой пропаганда ба агитациин таһагай ба партийна хэдэн олон эхин организацинуудай агитколлективүүдэй хүдэлмэриие һулаар хүтэлбэрилһэн ба агитаторнуудта багаар туһалһан ябадал хадаа аймаг дотор ябуулагдажа байгаа агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриин дурсагдаһан дутуунуудай гол шалтагаануудай нэгэн болоно. Тус таһаг хадаа айкомой ба партийна дээдэ органуудай хэмжээ-ябуулганууд болон шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинаха ябадалые ёһотоор эмхидхээгүй, агитаторнуудай хүдэлмэриие хинадаг шалгадаггүй байгаа. Һунгалтын урда тээхи кампаниин үедэ олон партийна организацинуудта агитаторнуудай семинар үсөөнөөр үнгэргэгдэдэг, заримдань (модо бэлэдхэлэй № 16 участогта, Сталинай, Ждановай нэрэмжэтэ ба бусадшье колхозуудта) нэгэшье семинар үнгэргэгдөөгүй. Һүүлшын үе хүрэтэр агитпунктнуудые даагшадай зүблөөн оройдоошье хэгдээгүй байгаа. Тиин гэһээ, зарим агитпунктнуудые даагшад хүдэлмэриингөө формо ба удхашанарые хүсэд һайн мэдэдэггүй байһан юм.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэхэдээ, агитационно ойлгууламжын хүдэлмэриие табилгадань элирүүл... бүхы дутагдалнуудые зайлуул... ВКП(б)-гэй айкомой пропага... ба агитациин таһагта дурадхаг... ба. Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) партиин, Ц... гэй Хандалга соо пайруулагда... һунгуулиин платформые һунг... шадта гүнзэгыгөөр тайлбари... СССР-эй Верховно Соведэй де... тадуудта дэбжүүлэгдэһэн канди... дуудые нэгэн һаналаар һунга... тулада агитаци ябуулгые һунг... лиин урда тээхи кампаниин мү... үеын шатада ябуулагдаха аги... ционно-ойлгууламжын хүдэлмэ... шухала зорилго гэжэ тоолохо.

Бүхы һунгагшадай хүдэлм... жэ байдаг газарта гү, али ба... дань ябажа, тэдэнэй дунда аги... ционно-ойлгууламжын хүдэлм... ябуулха шухала байһанда ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба аг... циин таһагай анхарал хандуул... даба. Мүн һунгуулиин участог... та ябуулагдаха агитационно-о... гууламжын хүдэлмэриин бо... центр боложо шадахаар агитпу... нуудай хүдэлмэриие эрид ... һайжаруулхые дурадхагдаба.

ПВЗ-гэй комсомолецууд— һунгалтануудай хүндэлэлдэ

Ленинэй орденто паровоз бүтээлтын заводой 900 гаран залуу стахановецууд СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсанхай. Завод соогоо эгээн түрүүлэн инструментальна цехын залуушуулай коллектив стахановска вахтада жагсаһан байна. Залуу токарьнууд Б. Богаев, И. Тукмаков, Афанасьев гэгшэд үдэр бүриингөө нормые 220—225 процент дүүргэнэ.

Пневматикын слесарьнүүдэй комсомольско-залуушуулай бригада (бригадирынь Георгий Серышев) заводойнгоо түрүүшүүлтэй зэргэшэн табанжэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэ. Георгий Серышевэй бригада 1953 ондо хэхэ юумэеэ мүнөө хэжэ байха зуураа, түсэбөө һара бүри 300 гаран процент дүүргэнэ. Энээнтэй нэгэн хамта, продукциин эрхим шанарай түлөө тэмсэнэ. Георгий Серышев рационализаторска дурадхал оруулжа ажалай бүтээсые 40 процент дээшэлүүлһэн байна.

Э. Качунас.

КОЛХОЗУУДТАХИ АЖАЛАЙ ЭМХИДХЭЛДЭ ГАРГАГДАҺАН ХАЗАГАЙРУУЛГАНУУДТАЙ ТЭМСЭХЭ

I.

Колхозно байгуулалта хадаа СССР-эй худөө ажахые үндэһэнһь шэнэдхэн хубилгаа. Манай ...тариялан бутархай, бүдүүлэг ба хүгжэлтэгүй байһан аад, колхозуудай, совхозуудай ба МТС-үүдэй база дээрэ дэлхэйн эгээн томо, механизированна, эгээн мэргэжэлтэйгээр эрхилдэг ба ашаг түгэс газартариялан болоо. Худөө тосхондохи ...дарган баяшуулай богоолшолго ба үгытэй ядуу байдалда хэзээдэшье эсэс табигдаа. Гээгдэнги ...товарна үйлэдбэриһөө, мүн капиталистическэ томо худөө ажахынһаа шэ сохом булюу һайнаа колхозно байгуулалта бодото хэрэг дээрэ тодоруулан харуулаа.

Энэнь дайнай урда тээхи сталинска табанжэлнүүдэй үедэ колхозно экономикын хүгжэлтын үндэр дээдэ темпнүүдээр тодорууллагдаа. Энэнь ороноо ба армияа хоолой зүйлнүүдээр, промышленностиие — түүхэй эдүүдээр колхозуудай таһалгаряагүй хангажа байһан, дайнай үеын бэрхэтэй үсэдхэлдэшье баталагдан гэршэлэгдөө. Энээниие дайнай хойно ...үешье тон эли тодоор харуулна. Немецко - фашист эзэмдэгшэдэй добтолгоор социалистическэ газартариялангай хүндэ хүшэр һандаралнуудые тохёолдуулагдаһан байбашье, 1949 ондо орооһото ба мүн хэдэн техническэ тон шухала культурануудай валова ургасань дайнай урда тээхи 1940 оной хэмжээе хүрэһэн байна. Ниитын малажал үсхөөхэ гурбан жэлэй түсэб, малые шэнэдхэн хубилгаха сталинска асари ехэ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Колхозно ажахын хүгжэлтын иимэ дээдэ темпнүүдэй ба хүсэнэй эшэ үндэһэниинь ямар юумэн байнаб?

Ушар юуб гэхэдэ, колхозно ажахы болбол социалистическэ ажахы мүн тулада, олониитын ...ба хамтын ажал дээрэ үндэһэлэнэ, түсэбтэ хүтэлбэриин ёһоор ...эгдэнэ, капиталистическэ газартарияландахи эдэгээдэшэгүй ...шарханууды — кризисүүд, ...алта, таряашадай үгырэн ...олго гэхэ мэтые мэдэхэгүй.

Ушар юуб гэхэдэ, колхозно ажахы болбол томо ажахы мүн тулада, худөө ажахын улам бүри ...байгаа түрүүклассна техникэ, үтэгжүүлгэнүүдые үргэн ...хэрэглэхэ, түрүү наукын түйлэнүүдые ашаглаха ба энэ үндэһэ һуури дээрэ — колхозно ажахын бүхы һалбаринуудые ...талаарнь хүгжөөхэ арга боломжонуудтай байна.

Ушар юуб гэхэдэ, колхозно ажахы болбол гүрэнэй машинно-тракторна станцинуудай хүсэн түгэс индустриальна үндэһэ һуурида ...дэг, механизированна ажахы мүн тулада, ажалай бүтээсые ...ришэгүйгөөр хүгжөөхэ, хүдөө ажахын культурануудай ургаса ехэ болгохо ба колхозно ажахы товарностиие дээшэлүүлхэ хэмжээтэ, эд хэрэглэлэй зүйлнүүдтэ ...арадай эрилтэнүүдые бүри дүүрэнээр хангаха хэрэгтэ, колхозуудай ба колхознигуудай доходуудые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хаалта боолтонуудые мэдэхэгүй байха юм.

Ушар юуб гэхэдэ, колхозуудтахи ажалые социалистическэ ёһоор эмхидхэлгэ хадаа томо ажахын ...булюу һайниие бүримүүн ашаглаха, техникын үгэжэ ...хамаг хүсые шабхажа ...арга боломжо олгохоһоо ..., мүн артельнүүдтэхи ниитын ...зүбиин интересүүдые зүбөөр ...алдуулан зохилдуулха үзэл ...оор, социализмын үзэл болбосоор колхознигуудые хүмүүжүүлхэ ёһотой. Үндэр дээдэ техникын база дээрэ үндэһэлһэн, колхозно томо ажахы дотор колхозно олониитын өөрынгөө колхозно ажахы байгуулха хэрэгтэ үүсхэл эдэбхинь социалистическэ гүрэнэй эмхидхэлэй ба техническэ туһаламжатай үлэмжэ хүчэр зохилдуулагдадаг байна.

Колхозуудай агуухэ удхашанарынь сохом юуб гэбэл, — гэжэ ... Сталин һургана, — эдэ хадаа газартарияланда машинанууд тракторнуудые хэрэглэхэ гол ...болоно, тэдэ хадаа таряашадые болбосоруулан хубилгаха, ...эй оюун бодолые социализмын үзэлөөр болбосоруулан шалгаха гол база болоно».

Ажалые эмхидхэлгын шэнэ, социалистическэ формонууд томо социалистическэ механизированна газартарияланда таарана. Колхозно байгуулалтые зохёогшо — Сталин, большевистскэ партии, советскэ правительство болон колхозуудта ажалые зүбөөр ...эмхидхэхэ асуудалнуудта хододоо ...шухала удхашанар олгодог ...а. Колхозно ажалые эмхидхэлгын гол принципүүд ниитын колхозно хүдэлөөнэй түрүүшын ...тэ тон элеэр тодорхойлогдоод байгаа. Худөө ажахын эрхим артельнүүдэй дүй дуршэлые үндэһэ болгон, парти ба правительство хадаа үйлэдбэриин саг үргэлжын бригадые колхозуудтахи ажал эмхидхэхэ гол ба главна формо мүн гэжэ колхозуудта һанамжалан зааһан байха юм.

Зүбөөр эмхидхөөд байбал, үйлэдбэриин бригада хадаа МТС-эй индустриальна техникые ба артельнүүдэй өөһэдынь үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые колхозуудта үлэмжэ ашагтайгаар хэрэглэхэ, тэрэшэлэн томо социалистическэ газартарияланда таарадаг ажалай коллективнэ формонуудай үлэмжэ һайниие бүрин ашаглаха арга олгоно.

«Колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэ вэлжээтэ хэмжээ-ябуулганууд тухай» 1932 оной февралиин 4-нэй тогтоол доторюо ВКП(б)-гэй Центральна Комитет иигэжэ зааһан байгаа: саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ колхознигуудһаа бүридэһэн бригада хадаа колхозуудтахи ажалые эмхидхэхэ гол формо болохо ёһотой, бригадирнуудые шэлэжэ томилхо, тэлэнэй составай тогтуурилгүйе зайсуулха, ажахын ба политическэ мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь бригадирнуудта болото туһаламжа үзүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн.

Бригада тухай эдэ эшэ заабаринууд колхозно ажабайдалай үндэһэн хуули дотор — худөө ажахын артелиин Сталинска Устав соо оронхой. Правленинь артелиин гэшүүдһээ бүридүүлэн үйлэдбэриин бригадануудые байгуулха гэжэ Устав хараална. Севооборотой полинуудтахи участогууд севооборотой болзороор газаржалай бригадануудта үгтэдэг. Колхозой правлени хадаа бригада бүхэндэ шухала бүхы зэр зэмсэг, хүдэлмэришэ мал ба ажахын барилганууды тусхай актаар даалгажа үгэдэг байха юм. Бригадирынь артелиингээ гэшүүдэй дунда хүдэлмэри хубаажа үгэдэг, тиихэдээ бригадынгаа гэшүүн бүхэниие үлэмжэ һайнаар хэрэглэхэ уялгатай. Устав болбол правлениин ба бригадирай даалгаһан хүдэлмэринүүдые, ниитын уялгануудые саг соонь дүүргэхэ ба ажалай жаяг заршам шангаар сахихыень артелиин бүхы гэшүүдые уялгална.

Тиимэ болохолоороо, ниитын колхозно хүдэлөөнэй түрүүшын жэлнүүдтэшье колхозно ажал ба үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ артелиин правлениин ба түрүүлэгшын хажуугаар, бригадирай үүргэнь үндэр дээрэ үргэгдэһэн байгаа.

Үйлэдбэриин саг үргэлжын бригадануудые тогтоолго хадаа колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлхэ ябадалда имагта ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Колхозуудай саашадаа хүгжэхэтэй хамта үйлэдбэриин саг үргэлжын бригадын үүргэнь таһалгаряагүй ургажа байгаа.

Бригада бэхижээ, энэ хадаа худөө ажахын бүхы культурануудые элдүүрилхэдэнь колхозно үйлэдбэридэхи, түбхын түрүүндэ, социалистическэ газартариялангай гол һалбаридахи — тариян ажахыдахи ажалые эмхидхэлгын гол ба главна формо болоо.

Бригада болбол ямар ушарһаа, түбхын түрүүндэ, тариян ажахыдахи ажалые эмхидхэлгын гол ба главна формо байнаб? Ушарынь, таряа үйлэдбэрилгэ ехээр механизировалагданхай. Таряа үйлэдбэрилгын техническэ зэбсэгжэлэй хэмжээн таһалгаряагүй дээшээ дэбжэнэ. Колхозуудтахи орооһото ба бусад пропашной культуранууды элдүүрилхэ бүхы гол хүдэлмэри МТС-үүдэй машинануудаар бүтээгдэнэ. Хурьһэ шаналжуулха ба таряа тариха хүдэлмэри ехэнхидээ тракторнуудаар бүтээгдэдэг. Таряа хуряалга комбайнуудаар ба хуряалгын ондоо машинануудаар хэгдэдэг, тиимэһээ эдээниие зүбөөр ашаглахын тулада ехэ талмай хэрэгтэй байна. Таряагаа простой машинануудаар хуряабал, сохилгын үедэ звеногойхиһоо нилээд үлүү олон колхознигууд хабаадаха ёһотой болоно. Тиимэһээ, тариян ажахыдахи ажалые звеньевой ёһоор эмхидхэхэдэ, тракторнуудые, комбайнуудые ба бусад сложно машинануудые хэрэглэхэ ба бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха ябадалда һаад хэнэ. Ороoһото культурануудай тарилганууды звенонуудта даалгахада һайн үрэ үгэхэгүйһөө гадна, мүн колхозно үйлэдбэридэ горьтой хохилол ушаруулна. Үйлэдбэриин бригадые звеногоор һэлгэбэл, нэлэнхы ехэ газарта бүтээсэтэйгээр хэрэглэгдэдэг тракторнууд, комбайнууд ба худөө ажахын бусад оньһон нарин техникын колхозно үйлэдбэридэ дэлгэрхэ боломжые хааха байһаниинь элитэ. Тингэжэ һэлгээ һаа, коллективнэ единэ томо ажахые үйлэдбэриин жэжэ ячейкэнүүд болгон бутаргаха, артелиин хүсэ ба зөөриие хэһэг буһаг болгохо, түрүү техникэһээ ба ажалай коллективнэ формонуудһаа сухарижа амяарлагдаһан гар ажалда орохо гэһэн удхатай болохо байгаа. Энэ хадаа коллективнэ социалистическэ томо газартариялангай гол һуурииие һуларуулха удхатай байха байгаа.

Техническэ зарим хэдэн культурануудые үйлэдбэрилхэ звенонуудай хэрэг нэгэ бага ондоо. Сахарай свёкло, овощьнуудай ба бусад хэдэн пропашной культурануудые элдүүрилхэдээ бригада дотор звенонуудые байгуулбал мүнөө үедэ зохихо гэжэ дүй дуршэл харуулаа, яахадааб гэхэдэ, эдэ культурануудые үйлэдбэрилгэ мүнөөдөө дутамагаар механизировалагданхай байна. Энээнтэй дашарамдуулан, парти ба правительство болбол тус культурануудые элдүүрилхын тулада колхозуудтахи үйлэдбэриин бригада дотор звенонуудые эмхидхэхэ гэжэ һанамжалан зааһан байха юм. Сахарай свёкло, овощьнуудай ба бусад хэдэн пропашной культуранууды элдүүрилхын тула бригадын составта ородог звенонуудай хүдэлмэриие мүнөө үедэшье һайжаруулха шухала, тиихэдээ үйлэдбэриин бригадые бүхыхэмжээгээр бэхижүүлхэ гээшэ колхозуудтахи ажал эмхидхэлгын асуудалнуудай гол шухала зорилгонь байһан юм, байнашье гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

II.

Колхозуудта ажалые эмхидхэхэ асуудалнуудай гол зорилго — үйлэдбэриин бригадые бүхыхэмжээгээр бэхижүүлхэ зорилго үндэһэ болгон, ВКП(б)-гэй Курска обкомой буруу практикые шүүмжэлхы ёһоор хаража үзэхэ ба эрид шууд буруушааха хэрэгтэй, тэрэ хадаа үйлэдбэриин бригадые бэхижүүлхын орондо, тэрээниие һуларуулха, үйлэдбэриин бригадые тусгаарлагдаһан звенонуудаар һолихо хараа шугам баримталдаг байна.

Колхозно байгуулалтын асуудалнуудаар парти, правительствын гаргаһан ба томо социалистическэ газартариялангай олон жэлэй дүй дуршэлөөр зүб гэжэ тодоруулагдаһан шухала шиидхэбэринүүдые ВКП(б)-гэй Курска обком бүдүүлигээр хазагайруулһан байна. ВКП(б)-гай Курска обком, тэрэнэй секретарь байһан нүхэр Доронин ба обкомой мүнөөнэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Голубев гэгшэд тусгаарлагдаһан звенонуудые колхозуудта дэлгэрүүлхэ ба үйлэдбэриин бригадануудые усадхаха гэһэн буруу хараа шугам баримталһан ба баримталжа байна. үнэндөө энэнь худөө ажахын үйлэдбэриие механизацилгада эсэргүү шэглүүлэгдэһэн ба колхозуудые һуларуулха ябадалда хүргэхэ байна. Үйлэдбэриин бригадые усадхалгада ба тэрээниие звенонуудаар һэлгэлгэдэ зориюулагдаһан энэ хорото хараа шугамые нүхэр Доронин хэдэн жэлэй турша соо илангаяа эдэбхитэйгээр эрхилдэг байгаа.

Звено хадаа колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудтахи, тэрэ тоодо тариян ажахыдашье ажалые эмхидхэлгын главна ба бэеэ даанхай (үйлэдбэриин бригадаһаа гадуур) формо мүн гэжэ нүхэр Доронин үндэһэгүй хооһон проектнүүд соогоо тайлбарилхые һэдэбэ. Энэ зорилгоор, нүхэр Доронин хадаа колхозно үйлэдбэридэхи гол шухала нюурые — үйлэдбэриин саг үргэлжын бригадын бригадирые, тэрэшэлэн колхозой түрүүлэгшые хүндэгүй болтохо гэжэ оролдоно.

1948 ондо Госполитиздадаар хэблэгдэһэн, «Ажахын политическэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ колхозно ниитые эмхидхэхэ» гэһэн брошюра дотороо газаржалай бригадануудай бригадирнууд тушаа тодорхойлхо зуураа, нүхэр Доронин иигэжэ бэшэһэн байха юм: «Эдэнэй олониинь бригаданудые анха түрүүшынхеэ хүтэлбэрилдэг болоһон байна... Эдэнэй олонхинь түрүү агротехникые мууса мэдэнэ, мүн заримаиинь энэ талаараа звеньеводуудһаашье гээглэнэ». (нюур 67). 1947 оной декабрьда Курска областиин худөө ажахын түрүүшүүлэй үргэн зүблөөн дээрэ нүхэр Доронин иимэ асуудал сэхэ табиһан юм: «Таанар юун гэжэ һананат, бригадирые бариһанай хэрэг бии гү?». Тиин, нүхэр Доронин хадаа бригадирые байлгаһанай хэрэггүй гэжэ зүблөөндэ хабаадагшадта ойлгуулһан байгаа.

Үйлэдбэриин бригадые усадхаха ба бригадирые колхозно үйлэдбэриһөө зайсуулха гэһэн хараа болод 1948 ондо «Партийная жизнь» журналай № 1-дэ толхагдаһан нүхэр Дорониной статья соонь гол болгоглоһон байгаа. «Биденэр, — гэжэ автор бэшэнэ, — свёклоһоо гадна, мүн бусадшье культуранудые тариха саг үргэлжын участогүүдые звенонуудта даалгажа үгэхэ замда ороobди. Тиимэ болохолоороо, колхозуудтахи бүхы ороoһото, техническэ ба пропашной культуранууд звенонуудта даалгажа үгтэнхэй байна». (нюур 20). Газарые һайн байлгалга, һайнаар элдүүрилгэ, тарилгануудые хаһа саг соонь харууһалга ба хуряалга звенонуудаар лэ бэелүүлэгдэжэ болохо гэжэ тус статья доторнь баталан хэлэгдэнэ.

Гэхэ зуура, энэнь нүхэр Дорониной литературна эндүүтэй шэнжэлэлгэнүүдээр хизаарлагдаагүй. Звеное магтадаг энэ урагшагүй «дууша» болбол өөрынгөө эндүүрһэн һанал бодолнуудые элидхэлнүүд, статьянууд ба үгэнүүд соо пропагандалгаар — хизаарлаагүй, харин хэрэг дээрэ үсэд нэтэрүүгээр дүүргэлтэ болгоһон байна.

Худөө ажахын артелиин Сталинска Уставые сэхэ эбдэжэ, партиин обкомой заабаряар, Курска областиин колхозуудтахи зэр зэмсэг, хүдэлмэришэ мал, бүхы хахалагдадаг элдүүриин газарнуудынь нэгэ жэлһээ доошо бэшэ болзороор, харин севооборотуудтай ба газарайнгаа талмайе хүсэд элдүүри болгоһон колхозуудта — севооборотуудай хүсэд эрьесэ соо звенонуудта даалгажа үгтэһэн байна. 1947 ондо Курска областиин колхозуудта 42 мянга шахуу звенонууд бии ба тэдээндэ ороoһото культуранудай бүхы тарилгануудай (кукурузагүйгөөр) 96 процентнь даалгагдаһан байгаа. 1948 ондо ороoһото культуранудай бүхы тарилгануудай 89 процентнь звенонуудта даалгажа үгтэһэн юм.

Звенонууд тусгаарлагдаал, худөө ажахын бүхы хүдэлмэриие бригадаһаа гадуур эрхилнэ. Гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда таряа өөрөө тусгаар тушаахыень звеное уялгална. ВКП(б)-гэй обком хадаа партийна организацинуудай зорилгонуудые звеньеводуудай дунда эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри ябуулгаар хизаарлана. ВКП(б)-гэй обком болбол райкомуудые, партийна эхин организацинуудые ба колхозой хүтэлбэрилэгшэдые дабан, звеньеводуудта башагүүдтэйгээр, даалгабаринуудтайгаар, уряануудтайгаар сэхэ хандадаг байха юм.

Үйлэдбэриин бригадые усадхаха, тусгаарлагдаһан звенонуудые дэлгэрүүлхэ гэһэн, ВКП(б)-гэй Курска обкомой хараа шугамынь антимеханизаторска байна, худөө ажахын хүдэлмэринүүдые механизацилха хэрэг хизаарлан хаһаха ябадалда хүргэнэ. Худөө ажахын сложно машинанууды газартарияланда бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэг ниитын томо ажахыда лэ бэелүүлэгдэжэ шадагдаха байна. Хамтын томо ажахые үйлэдбэриин жэжэ ячейкэнүүд (звенонууд) болгон бутаргаа һаа, сложно машина ашаггүй ба тиимэ хадаа хэрэгшьегүй болохо байгаа. Тээд, түрүү техникэ хэрэглээгүй һаа, томо социалистическэ газартариялан хүгжөөгдэжэ шадаглахагүй гээшэ. Тиимэл ушарһаа, Курска обкомой баримталдаг антимеханизаторска хараа шугамынь тон буруу байна. Энэ хараа шугамые пропагандалбал — манай худөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ индустриальна техникын, МТС-эй хүтэлбэрилхы үүргые ойлгоогүй ябадал болохо, яахадааб гэхэдэ, советскэ гүрэнэй гарта байгаа МТС-үүд хадаа колхозуудые түсэбэй ёһоор хүтэлбэрилхэ ба элээндэ үйлэдбэриин туһаламжа үзүүлхэ хүсэтэ оньһонууд мүн.

Тусгаарлагдаһан звенонуудые тогтоон, тэдээндэ ороoһото культуранудые даалгажа, обком хадаа бригадна ехэ нэлэнхы газарнуудые олонхи ушарта 5—10 гектарһаа дээшэ бэшэ участогууд болгон хубаахыень колхозуудые баадхалаг байгаа. Плугуудай ба сеялкануудай агрегадуудые хилгэһэн хүсэтэ гусеничнэ трактор, тэрэшэлэн комбайнууд ба хуряалгын ондоошье машинанууд тиимэ участок дээрэ бүтээсэтэйгөөр хүдэлмэрилжэ шадахагүйнь элитэ. Тиимэһээ, тариян ажахыдахи хүдэлмэриие звеньевой ёһоор эмхидхэхэ ябадал али болохоор магтадаг аад, нүхэр Доронин шэнэ техникэ хэрэглэхэ тухай анхирагүй үнгэрдэгынь ушартай болоно, тиигэһээ-тиитэрээ область доторнь хэдэн мянган тракторнууд, комбайнууд, ашаанай автомобильнууд ба бусад сложно машинанууд бии байха юм. Тэрэшэлэн машинно-тракторна паркые ашаглалгаар Курска область хүршэ областьнуудһаа ехээр гээгдэжэ байһаниинь тушаан болоһон ябадал бэшэ. Область доторхи тракторнуудай миин байлгань 1947 ондо 33 процент, 1948 ондо — 33 процент, 1949 ондо — 28 процент болоһон байгаа. Таряа хуряалгын үедэ комбайнуудай, миин байлгань 1947 ондо — 27 процент шахуу, 1948 ондо — 34 процент, 1949 ондо — 21 процент болоһон байха юм.

Антимеханизаторска хараа бодолойнгоо тон хоротой байһые, томо үйлэдбэри бутаргаха гэһэн заабаринуудайнгаа тон хоротой байһые курска хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө дүй дуршэл дээрэһээ ойлгохо аргатай байгаа. Хоёрой нэгые абаха: нэгэ һаа — үйлэдбэриие бутаргалгаһаа, тариян ажахыдахи звенонуудһаа арсажа, оньһон нарин техникэ хэрэглэхэ, нөгөн гэбэл — звенонуудые үлөөгөөд, оньһон нарин техникые хэрэглэлгэһээ арсаха ушартай байгаа. Колхозно үйлэдбэриие бутаргаха замай тон болошогүйнь, дээдэ зэргын механизацитай, томо колхозно ажахые бүхыхэмжээгээр бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ замай имагта зүб байһаниинь хүн бүхэндэ элитэ. Гэхэ зуура, Курска областиин партийна ба советскэ хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн «Курская правда» гэжэ областной газетэ колхозуудые хоёрдохи, буруу зам руу түлхидэг байһаниинь гайхаштай.

ВКП(б)-гэй Курска обкомой хараа шугамай алдуутай байһаниинь, манай худөө ажахын хүгжэлтын ойрын перспективэнүүд дээрэһээ илангаяа эли тодо болоно. Худөө ажахын техническэ зэбсэгжэлэй хэмжээн таһалгаряагүйгөөр ургана. Гансахан 1949 ондо худөө ажахымнай 150 мянган тракторнуудые (15 хүсэтэй гэжэ бодоходо), олон тоото комбайнууд ба бусад машинануудые абаһан байна. 1950 он дотор колхозуудта намартаа трактораар газар хахалалга 85 процент, тракторaар пар хахалалга 89 процент болохо ёһотой байна. Таряае комбайнуудаар ба хуряалгын ондоо машинануудаар хуряаха. Парти ба правительство болбол худөө ажахын гол хүдэлмэринүүдые механизацилха ябадал богонихон болзор соо дүүргэхын тула шухала бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байна. Энэ хадаа колхозуудтахи ажалай эмхидхэлдэ гараһан хазагайралгануудые дары сагаар усадхаха ба шэнэ техникые үндэр дээдэ бүтээсэтэйгээр ашаглаха бүхы услови хангаха эрилтэ хэнэ.

Тусгаарлаһан звенонуудые олошоруулан, тэдээндэ ороoһото культуранудые даалгажа, ВКП(б)-гэй Курска обком болбол үйлэдбэриин условиһоо дулдыдангүйгөөр. бүхы хүдэлмэри дээрэ тус тустаа бүтээһэнэй зэргээр абаха гүрим тогтоохо шухала гэһэн буруу тобшололдо хүрэһэн байха юм. Тус тустаа хэһэнэй зэргээр абаха гүрим эрхилжэ болохо ба хэрэгтэйшье хүдэлмэринүүдэй колхозуудта үсөөн бэшэ бии байһаниинь арсалтагүй. Гэбэшье, энэ хадаа тус тустаа хэһэнэй зэргээр абаха гүримые үйлэдбэриин условинуудаар шухалашалагдаагүй ушарта, хүсэ ба хэрэгсэлнүүдые хэһэг буһаг болгон бутаргаха байхадань, хэрэглэхэ гэһэн удхатай бэшэ. Жэшээлхэдэ, тус тустаа хэһэнэй зэргээр абаха гүримые таряа сохилго дээрэ хэрэглэхэ эрилтэ табибал — сложно молотилкоһоо арсажа, цепээр (молоткигоор) сохихо ябадалда шэлжэн орохо гэһэн удхатай болохо байна. Тиимэһээ, колхозуудтахи ажал эмхидхэхэ асуудал тушаа өөһэдынгөө һанал бодолые шухала нээлтэ гэжэ Курска областиин хүтэлбэрилэгшэдэй тоолологынь дэмы. Колхозууд тиимэ «нээлтэнүүдтэ» хэрэгтэй бэшэ байна.

Тусгаарлагдаһан звенонуудые тон ехээр магтан, тус обком хадаа областной партийна организациин анхаралыень худөө ажахын хүгжэлтын ба колхозуудай эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлгын үндэһэн асуудалнуудые шиидхэлгэһээ һамааруулдаг байна. Бүхы талмайнууд дээрэһээ үндэр ургаса түйлаха гэжэ оролдохын орондо, обком болбол багахан участогууд дээрэһээ рекордно ургаса абалгада колхозуудай хүсэлэлгэ гаргуулдаг ба бүхы талмай дээрэһээ үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэлые һуладхадаг практикые дэмжэн һайшаадаг байха юм. Колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй ба бригадирнуудай кадрнуудые бэхижүүлхын, тэдэнэй үүргые, тэрэшэлэн артелиин ажахые эрхилхэ хэрэгтэ правлениин ба колхознигуудай хамтын суглаанай үүргые дээшэлүүлхын орондо, обком хадаа артелиин правлениин, түрүүлэгшын, бригадирай эмхидхэхы үүргые һуларуулдаг ба колхозуудай хүсэнүүдые тусгаарлагдаһан звенонуудта тараан бутаргадаг хараа шугам баримтална.

Энэ буруу хараа шугамайнь хойшолонгууд эли бодо харагдана. Тусгаарлагдаһан звенонуудые байгуулха ба тэдэгээр үйлэдбэриин бригадануудые һолихо хорото хараа шугамай үсэдөөр эрхилэгдэдэг Курска область дотор худөө ажахынь жэлһээ жэлдэ муу показательнуудтай байдаг болонхой.

Курска область худөө ажахые хүгжөөлгэ тушаа гүрэнэй шухала хэдэн даалгабаринуудые 1949 он дотор дүүргээгүй ба таряа бэлэдхэлгээр, сахарай свекло тушаалгаар гүрэндөө ехэ үритэй үлөө. Олон колхозуудтань ажалта үдэрэй түлөөһэн бага байна. Энэ область хабарай тарилгада бэлэдхэлгээр мүнөө гээглэжэ ябана. Областиин гээгдэһэнэй гол шалтагааниинь, түбхын түрүүндэ, юуб гэбэл: колхозуудые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ, колхозуудта ажалые эмхидхэхэ асуудалнуудаар нютагуудтахи партийна ба советскэ органууд ехэ алдуу гаргаһан байна.

Политикада эндүүрхэгүйн тула гэдэргээ бэшэ, харин урагшаа хараха хэрэгтэй, — гэжэ нүхэр Сталин һургадаг. Курска областиин партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэд хэрбээ урагшаа хараһан байгаа һаа, практикыемнай худөө ажахын хүгжэлтэ үни хүсөө, өөһэдынгөө ябуулгануудаар колхозуудые гэдэргэнь татажа байнабди гэжэ тэдэнэр мэдэхэ байгаа. Үйлэдбэриин хүгжэлтэ ба хубилалтань, тиимэ хадаа ажалай эмхидхэлшье, түбхын түрүүндэ, үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хубилалтаһаа ба хүгжэлтэһөө — үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй хубилалтаһаа ба хүгжэлтэһөө эхилдэг байха юм. Ороной бусад районуудта адляар, Курска областиин колхозууд эгээн түрүү газартарияланда тааараха үйлэдбэриин түрүүклассна зэбсэгүүдые хэрэглэһээр үнинэй. Худөө ажахые механизацилха ябадалда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн прогрессивнэбэшэ формонууд областиин худөө ажахыдахи ажалай эмхидхэлдэнь искусственнаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

Курска областиин колхозуудтахи ажалай эмхидхэлдэ гараһан хазагайруулганууды эрид шууд эсэс табиха, колхозно үйлэдбэриин бригаданудые бэхижүүлхэ шанга хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, тиин машинно-тракторна паркые үндэр дээдэ бүтээсэтэйгээр ашаглаха бүхы условинуудые хангаха хэрэгтэй. Энэ хадаа Курска областиин худөө ажахын дэбжэхэ ба колхозуудай ниитын ажахын саашадаа хүгжэхэ түлхюур мүн болоно.

III.

Колхозуудтахи ажалые эмхидхэлгын гол формо болоһон, үйлэдбэриин бригадын удхашанар тухай, тэрэшэлэн тусгаарлагдаһан звенонуудые тариян ажалда олоор дэлгэрүүлһэн буруу практика тухай асуудал хаража үзэхэдөө, энэ хэрэгтэ нүхэр А. А. Андреевэй гаргаһан буруу заабаринуудай хажуугаарнь гаража болохогүй байна. Нүхэр Андреев бүри 1939 ондо иигэжэ хэлэһэн байгаа: «ажалые звеньевой ёһоор эмхидхэлгын дүй дуршэл хадаа техническэ культуранууд тушаа өөрынгөө һайниие харуулаа, мүн нилээд олон колхозууд газаржалай ба таряанажалай бригаданудтаа звенонуудые тогтоожо ороһон байна... Тиимэ ушарһаа, колхозууд ба бригаданудта ажалые звеньевой ёһоор эмхидхэлгэдэ эрид шууд орохо хэрэгтэй...» Нүхэр Андреевэй энэ мэдүүлгэ доторнь ороһото культуранудые звенонуудта хаа хаанагүй даалгажа үгэхэ гэһэн уряа хэгдэхэһээ гадна, мүн бригададашье эсэргүү шэглүүлэгдэһэн байгаа. Звенонуудые бригаданудта ба мүн колхозуудташье, тусхайлан хэлэбэл, бригаданудһаа гадуур тогтоохо хэрэгтэй гэһэн баталамжые сэдсогоор ойлгохын аргагүй.

Звенонуудай үлэмжэ һайн тухайда хэлэхэ зуураа, нүхэр Андреев иигэжэ зааһан байгаа: «Колхозуудтахи ажал звенонуудта гүали тус тус колхознигуудта даалгагдан ехээр тусгаарлагдаха бүринь, тэдэнэй ажалай материальна ехээр урмашуулагдаха бүринь, ажал хадаа ургасын ба мүн малажалай талааршье бүри ехэ бүтээсэтэй болоно». Мүн саашадаа: «...ехэ бригаданудта хамтадхан колхознигуудай ажалые харюусалгагүй болгодог ябадал хадаа колхозуудтахи ажалай бүтээсые саашалань ургуулха хэрэгтэ гол һаад болоно», гэжэ хэлэһэн байха юм.

Тиин, үйлэдбэриин ниитын зэбсэг хэрэгсэлнүүдые ба МТС-үүдэй ехэ техникые зүбөөр ашаглаха бүхы услови хангадаг газаржалай бригада, нүхэр Андреевэй һанамжын ёһоор, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ һаад хэхэ, харин таряа үйлэдбэрилгэдэ ехэ техникэ хэрэглэхэ ябадалые һаатуулдаг, звено хадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ туһалха болоно.

Нүхэр Андреев болбол тариян ажахы эрхилдэг колхозуудтахи ажалые звеньевой ёһоор эмхидхэхэдэ үлэмжэ һайн байдаг хэбэртэй-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Колхозуудтахи ажалай эмхидхэлдэ гаргагдаһан хазагайруулгануудтай тэмсэхэ

(Түгэсхэл)

гээр өөрынгөө һанал бодолые хожомынь бүри хүсэдөөр найруулан хэлэһэн байгаа. «Звенонууд халаа, —гэжэ 1940 ондо Новосибирскэ областиин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ хэлээ һэн, — свёкло, хлопок, улһан ба просо гэхэ мэтын культуранууд дээрэ өөрынгөө һайниие бүримүһэн харуулаа. Новосибирскэ, Омско областьнуудай, Алтайска ба Красноярска хизаарнуудай, мүн бусадшье олон областьнуудай колхозуудта ороохото культуранууд дээрэ звенонуудые олоор эмхилхэлгын дүй дүршалһөө харахада, пшэниисэ ба бусад полевой культуранууд дээрэхи звенонууд мүн лэ өөрынгөө һайниие харуулһан байна». Энэнь, үнэндөө, Сибириин колхозуудай тариан ажахыда хаа хаанагүй звенонуудые тогтоохо гэһэн уряа байгаа.

Бүри һаяшаг, 1949 оной эсэстэ, нүхэр Андреев хэблэлдэ бэшэхэ зуураа, звеньевой системын үлэмжэ һайн тухай баталамжаая дабтаһан байна. Тиихэдээ колхозуудтахи ажалые өмхидхэлгын гол формо — бригада тухай асуудалые мүн лэ тойрожо гараһан, тиитээд бүхы культурануудые элдүүрилхэдэ звеньевой системэ хэрэглэхэ гэжэ урдынхяараа пропагандa хэһэн байха юм. Нүхэр Андреевэй хэлэһэн эдэ һанамжанууд хадаа колхозуудтахи ажалые өмхидхэлгын асуудалнуудаар хазагайруулгануудай гаралгын эхин болоһониинь арсалтагүй.

Нүхэр Андреевэй эдэ бүхы һанамжануудынь, үнэндөө, колхозуудтахи үйлэдбэриин бригадада эсэргүү шэглүүлэгдэнхэй, тиимэһээ буруу гэжэ арсагдаха ёһотой байна. Үйлэдбэриин бригада лэ хүдөө ажахыда ехэ техникэ хэрэглэхэ үргэн арга нээжэ үгэдэг ба үйлэдбэриин ниитын зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үлэмжэ хүсэдөөр ашаглаха, газартаряалангай культурые дээшэлүүлхэ бүхы условинуудые хангадаг байна гэжэ сэхэ шууд хэлэхэ хэрэгтэй. Тариан ажахыдахи звенонууд ехэ техникэ хэрэглэхэ ябадалда һаад тойбо татана. Тиимэһээ тэдэниие олоор эмхидхэхэ гэһэн уряа хадаа колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаарнь бэхижүүлгын интересүүдтэ зүришэнэ. Энэ асуудал тушаа тодобэшэ ямаршье һанамжа байха ёһогүй, яахадааб гэхэдэ, тиимэ һанамжа хадаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые зүб замһаа гаргажа болохо гээшэ.

Социалистическэ хүдөө ажахые эмхидхэдэг, шадабари түгэлдэр олон кадрнууд, ургасын түлөө тэмсэлдэ онсо гайхамшаг амжалтануудые туйлажа алдаршаһан хүнүүд — үндэр ургасын гайхамшагта мастернууд колхозуудта, машинно-тракторна станцинуудта ба совхозуудта ургажа гараа. Эдэнэй олониинь Социалистическэ Ажалай Геройн үндэр дээдэ нэрэззэргэдэ хүртэһэн ба СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаһан байна. Партийна организацинуудай, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай зорилгонь юуб гэхэдэ, социалистическэ хүдөө ажахын мастернуудай кадрнуудые эсэшэсусашагүй ургуулха ба хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй дүй дүршэлнүүдые бүхы колхозуудта, совхозуудта ба МТС-үүдтэ үргэн ехээр дэлгэрүүлхэ ябадал болоно. Зүбөөр эмхидхэгдэһэн газаражалай бригада дотор, социалистическэ хүдөө ажахын бүхы түрүүшүүл өөһэдынгөэ шадабари мэргэжэлые звенодохиһоо үлэмжэ үргэнөөр бэелүүлхэ арга боломжо олохо байна.

Колхозуудтахи ажалые зүбөөр эмхидхэхын түлөө тэмсэл хадаа үйлэдбэриин-техническэһээ гадна, мүн ажахын-политическэ шухалын шухала зорилго мүн. Түрүү техникые үргэн ехээр хэрэглэхээр, ажалаа зүбөөр эмхидхэлгэ хадаа колхознигууд ба колхозницануудые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ, хүдөө ажахын хүдэлмэриие индустриальна ажалда адли болгохо шухала услови мүн. Колхозуудтахи ажалые зүбөөр эмхидхэлгэ — манай орон дотор эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохын түлөө тэмсэлэй хүсэн түгэлдэр зэбсэг мүн. Энэ зорилгые шиидхэн, Ленин — Сталинай парти болбол советскэ арадые коммунизмын илалтада этигэлтэйгээр абаашажа ябана.

(«ПРАВДА»).

50.000 түхэригэй олзо

Заиграйн аймагай Дээдэ-Талицын сельпо эд бараанай эрьесын 1949 оной жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, системэдээ 50 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Мүнөө тус сельпо 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые мартын 12-то дүүргэхэ гэһэн уялга абаад, республикын түрүү, Улаан тугта Саянтын сельпое социалистическэ мурысөөндэ уряа.

Айл бүхэндэ-Газетэ

Нүхэд! Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгш... эдэбхитэд! Большевистскэ хэблэл тара... гаар түрүү зэргэдэ ябагшадай дүй дүрш... лые халан абагты. Хэблэл тарааха хүдэ... мэриие саг үргэлжэ эрхилжэ, уншаг... бүридэ газетэ, журналнуудые хүргэе!

☆ ☆

Хэблэл тараалгые саг үргэлжэ ябуулха

Ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ шухала зорилгые шиидхэлгэдэ хэблэлэй үүргэ тон ехэ байна.

Газетэ журналнуудые арад зондо хүргэжэ, тэдэнэй культурно-политическэ эрилтые хангаха хэрэгтэ манай парти тон ехэ анхарал хандуулна. Ушар иимэһээ ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айком болбол 1950 ондо большевистскэ хэблэлые тарааха кампаниин эхилэмсээр газетэ, журналнуудай удхашанар тухай арад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһан ба хэблэл тараалгаар бага бэшэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн байха юм.

Үнгэрэгшэ оной ноябриин 14-дэ айкомой бюро дээрэ газетэ, журнал тарааха асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, ноябриин 15-һаа декабриин 15 хүрэтэр аймагай ажалшадай дунда газетэ, журнал тарааха тусхай һара соносхогдоһон байгаа. Аймагай эмхи зургаануудай 8 харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд тус һарые үнгэргэлгөөр колхозуудта гараһан байна.

Аймагай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр А. Аюржанаев, дунда һургуулиин директор нүхэр Н. Намсараев, МГБ-гэй районно таһагай начальнигые орлогшо нүхэр Д. Андодоев ба бусад аймагай колхозуудта гаража хэблэлэй удхашанар тухай элидхэл ба лекцинүүдые уншаһан байна.

Хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд айлнуудай гэр байраар ябажа газетэ тараалгада бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадаа. Олониитын дундаһаа хэдэн олон эдэбхитэд хэблэл тараалгын хүдэлмэридэ ябаһан байна. Эдэ эдэбхитэдэй тоодо «Комсомол» колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Ж. Дугаров, Доодо-Худанай сомоной избач нүхэр Р. Цымпилов, Чесанын почтын таһагые даагша нүхэр Б. Бодиев ба бусад ороно.

Газетэ, журнал тараалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсагшадай дүй дүршэл радиогоор дамжуулагдадаг ба аймагай газетэдэ бэшэгдэдэг байба. Гадна, комсомолецуудһаа бүридэһэн рейдэвэ бригаданууд эмхидхэгдэжэ, аймагай колхозууд ба эмхи зургаануудта хэблэл тараалгада үзэгдэһэн дутуунуудые элирүүлжэ, тэрэниие зайлуулгадань туһалдаг байгаа.

Хэблэл тарааха һара хадаа айл бүхэндэ — газетэ гэһэн уряалтайгаар үнгэргэгдөө. Тиихэдээ бурят зоной дунда «Б. М. Үнэн» газетэ олоор тарааха ябадалда онсо анхарал хандуулагдаа.

ВКП(б)-гэй айком хадаа хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдтэ хэблэл тарааха хэрэгтэнь зохихо туһаламжа үзүүлхэтэеэ хамта, тэдэнэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинажа байгаа.

Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые абаһанай ашаар манай аймаг 1950 ондо большевистскэ хэблэл тарааха кампаниие амжалтатайгаар дүүргэв. Гэбэл, «Б. М. Правда»— 500-най орондо 692 хэһэг, «Б. М. Үнэн»—550-най орондо 619 хэһэг, «Кижингинский колхозник»—700-най орондо 936 хэһэг, «Агитаторай блокнот—125-най орондо 134 хэһэг тарааһан байха юм.

Хэблэл тарааха хүдэлмэри манай аймагта саг үргэлжэ ябуулагдажа байдаг дээрэһээ газетэ захигшадай тоо нэмэһээр.

ВКП(б)-гэй айком хадаа хэблэлые тарааха хүдэлмэриие саг үргэлжэ ябуулжа байха ба тэрэниие политическэ хүдэлмэридэ бүри үргэнөөр хэрэглэхэ ябадалда тусгаар анхаралаа хандуулха байна.

Ц. Балданов,—ВКП(б)-гэй Хэжэнгын айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

Түрүүшүүлһээ жэшээ абае

Ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ большевистскэ хэблэлэй удхашанар туйлай ехэ байна. Тиимэһээ газетэ, журналнуудые арад зоной дунда тараалга тон шухала зорилго болоно.

1950 ондо манай республикын Хэжэнгын, Яруунын, Сэлэнгын ба бусад хэдэн аймагууд большевистскэ хэблэлые тарааха хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэһэн байна. Гэхэ зуура манай Кяхтын аймагта хэблэл тараалга, илангаяа «Бурят-Монголой Үнэн», «Знамя Ленина» газетэнүүдые тараалга хангалтагүйгөөр үнгэргэгдөө.

Ушар иимэһээ хэлхеэ холбооной манай аймагай конторын бүхы хүдэлмэрилэгшэд түрүү аймагуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые дүүрэнээр хэрэглэжэ, февраль һ... турша соо «Б.-М. Үнэн», «З... Ленина» газетэнүүдые тараах... мидые дүүргэхэ, үлүүлэн дүү... уялгатайбди. Тиихэдээ айл б... дэ—газетэ гэһэн уряалта... ажаллаха ёһотойбди. Би ... февралиин дүүрэтэр ажалш... гэр байраар ябажа, «Бурят-Мо... лой Үнэн» газетые—20 хэһэг, «... мя Ленина» газетые—15 хэһэ... рааха уялга абанаб. Большев... скэ хэблэлые тараалгада эдэ... тэйгээр оролсохые манай айм... хэлхеэ холбооной бүхы хүдэл... лэгшэдые халуунаар уряална...

С. Апрелков, Хэлхеэ хол... ной Кяхтын аймагай ко... рын начальнигай орлогш...

Хэблэл тарааха хэрэгтэ олониитые хабаадуулха

Большевистскэ хэблэлые тарааха хүдэлмэридэ олониитын түлөөлэгшэдые үргэнөөр хабаадуулдаг байнабди. Тиимэһээ центральна газетэ, журналнуудые тарааха лимидээ манай Закаменай аймаг гүйсэд дүүргэһэн байха юм.

Зүгөөр республиканска ба аймагай газетэнүүдые тарааха лимидээ жэлэй эхиндэ арай дүүргэжэ шадаагүй байшообди. Мүнөө эдэ газетэнүүдые тарааха хүдэлмэри аймаг дотор үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Саашадаа хэблэл тараалгаар... рүү ябаһан аймагуудай дүй д... лые халан абажа, энэ һарын... шада «Бурят-Монголой Үнэн» ... зетэ тарааха лимидээ з... дүүргэхэ уялга абанаб. Мүн ... гай газетэ ба «Агитаторай б... нот» тараалгые эрид һайжар... бүхы хэмжээнүүдые абаха ба...

Ц. Жигжитов, «Союзпечат... Закаменай аймагтахи рай... низатор.

Газетэнүүдээ түргэнөөр абанабди

Нүхэр Б. Балданова Мухаршэбэрэй Сутайн сомоной почтын таһагые даагша болоожо һаяхан ороһон юм. Тиин нүхэр Б. Балданова ехэ эдэбхитэйгээр ажаллажа, энэ таһагай хүдэлмэриие богонихон болзор соо һайжаруулаа.

Газетэ ба журналнуудай ерэһэн дарынь уншагшадта тараагдан үгтэдэг болонхой. Газетэ удааруулха, дутааха ябадал гарахаяа болёо. Сутайн сомоной ажалшад захиһан газетэ, журналнуудаа саг болзортонь абадаг болоһондоо ехэ баяртайнууд.

Д. Гомбожапов.

Минии уялга

Би Иволгын почтын т... бэшэг зөөгшөөр хүдэлмэр... Хэблэл тарааха кампании... «Б. М. Үнэн» —21, «Б. М. ... да» —28, «Красная Иволга»... зетэ —35 хэһэг тарааһан б...

Мүнөө СССР-эй Верховно... ведэй һунгалтын бэлэдхэлэй... дэлэлдэ эорюулагдаһан с... листическэ мурысөөндэ оро... байхадаа газетэ, журнал ба... шэгүүдые багаханааршье ... руулангүй адресадуудтань ... дөөр хүргэжэ байха, мүн ф... линн турша соо «Б. М. Үнэн»... хэһэг, «Красная Иволга» ... —20 хэһэг тарааха уялга аб...

Тиихэ зуура аймаг доторх... хы бэшэг зөөгшэдые больше... скэ хэблэл тараалгада эдэб... гээр хабаадахые уряалнаб.

Мария Тугарин... бэшэг зөөгшэ.

Д. ГУНЗЫНОВ

ГАЛША ҮБГЭНЭЙ ЗАХЯ

☆

(РАССКАЗ)

☆ ☆

— Галша дундай, гансал танайнгаа почтальон болошоол би,— гэжэ томо сумка үргэлһэн залуу басаган хэлэнэ. Тиихэ зуураа, табан ондоо конверттэй бэшэгүүдые, 4—5 газетэнүүдые гаргажа, Галша үбгэндэ һарбайна.

— Яахадаа? Яахадаа ганса минии почтальон болобош? — гэжэ Галша дундай уурлаһан шэнгеэр асууба.

— Уржадэр мүнгэ абаха дүрбэн извещени асарааб. Үсэгэлдэр 6 пакет баһа үгөөб. Мүнөө эдэ. Тиихэдэ үдэр бүхэндэ 5 ондоо газетэнүүд ерэнэ. Колхоз соомнай иимэ олон корреспонденци абадаг хүн үгы.

— Зай, зай, нааданаб даа. Хүн бүхэнэй тиимэ олон юумэнүүдые абадаг болоо һаань автомашина шамдаа үгэхэ һэн ааб даа. Теэд, мүнөө мотоциклаар дүүрэн юумэ шэрэнэ ха юм ши, — гэжэ Галша энеэнэ. Тиигээд, мүнөө абаһан бэшэгүүдээ нэгэ нэгээр хаража байтараа, гэнтэ бушуу, эрьелдэн гэртээ эрьен орошоно.

— Хүгшэн, хүгшэн, наашаа ерыш! Нимаһаамнай ерээл! — гэжэ мэгдүүгээр, хүхюутэйгээр Галша богоһоо алхаһан дары хэлэнэ. Ябуул дундаа карманһаа нюдэнэйнгөө шэл гаргана.

— Нимаһаа! Зай, зай, мэнэ гэһээр, — гээд, Галшын хүгшэн шүлэ худхажа байһан шанагаяа барнһан зандаа хүрэжэ ерэнэ.

Нима хадаа Галшатанай эгээл ехэ хүбүүниинь юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай эхилхэһээ урда Иркутск городой горно институт дүүргээд, геолого-разведчик болоһон байгаа. Дайнай үедэ угаа ехэ суутай минёр ябаа.

Дайнай дүүрэһэн хойно гэртээ һара амараад, хомор шухаг аад, тон үнэтэй малтамал бэдэрхэеэ мордоо. «Дайн дүүрээ. Намайе аюултай дайралдана аа гү гэжэ бү айгты. Хүнэй ябадаггүй, хүлэгэй гэшхэдэггүй газараар ябажашье болохоб. Тиигэбэ ябашье һаамни айха хэрэггүй. Советскэ орон соогоо, советскэ хүнүүд соогоо ябахаб» гэжэ хэлээд, Нима мордоо һэн. Тэрээнһээ хойшо һара бүхэндэ бэшэг эльгэдэг байһан аад лэ, һүүлшын хахад жэл соо аниргүй болошоһон байгаа.

— Зай, энэ тайлагнай холохонһоо бэшээл ха, — гэжэ хүбүүгээ эрхэлүүлэн, Галша бэшэгыень задалжа уншана.

«Хүндэтэ аба эжы, дүүнэр, хүлисэгты намаяа. Удаан саг соо бэшэг бэшээгүй байһан ушарни хадаа иимэ: холын хойто зүг ошожо ажаллааб. Мүнөөдэр, зориһон хэрэгээ бүтээжэ шадаһандаа баярлажа, тэрэ баяраа таанадтаяа хубаалдаха гэжэ хүсөөб. Парти ба правительствын, нүхэр Сталинай тусхай даалгабари дүүргээб. Угаа ехэ золтойб...» гэжэ бэшэгээ эхилһэн байба.

Нүгөөдэ бэшэгүүдынь гурбан басагадһаань, отхон хүбүүнһээнь ерэһэн байгаа. Тэдэнэр Улан-Удэ городто юм. Ехэ басаганиинь нюдэнэй доктор, удаадахинь — сэмбын фабрикада хүдэлмэрилдэг, Раиса — пединститудай студентка, отхон хүбүүн Володя — бурят дунда һургуулида. Тэдэнэр тус тустаа бэшэгүүдые эльгэбэшье, нэгэн адли патриотическа һанал түрэжэ ябадагаа али болохоор мэдүүлнэ. Өөһэдынгөө илалта амжалтануудай баярые хубаалдана. Ехэ басаганиинь «Манайда айшалжа ерэгты» гэһэн байба.

— Үгы, ши һөөргөө ажалдаа ошохо аад лэ, удааржа байна гүш? Эдеэлэ. Үдэшэ ерээд, уншана, бэшэнэ бэзэш, — гэжэ хүгшэнэйнгөө хэлэхэдэ:

— Ээ, хүгшэн, зунтэглөө бэшэ гүш? һаа-һа-һаа! 65 наһаташни һурилхэ һолоомоёо һурилжэ үни дүүргээлби, — гэнэ.

— Зай даа, юрэдөө. Эдеэлэе шүлэмнай үлтиршэхэнь.

— Вот, это дело другое. Үни хада иигэжэ хэлэхэ һэн бэзэш,—гээд, нюдэнэйнгөө шэл абажа, Галша кухня тээшээ ошоно.

Эдеэлжэ дүүргээд, үбгэн газетэнүүдые уншажа эхилнэ.

— «Бурят-Монголой Үнэн» юу бэшэнэ хаб, — гээд, «ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхи» гэһэн түрүү бэшэгые уншана. Гэнтэ, нюдэдынь ехэ болон, нэгэ үгые дабтан дабтан уншана. Тиигээд үрөөһэн гарайнгаа долёобор хургаар тэрэ үгэ хадхан, заагаад:

— Хүгшэн, хүгшэн, наашаа ерыш! Долгороймнай нэрэ байнал, —гэжэ баһал мэгдүүгээр, хүхюутэйгээр хани нүхэрөө дуудана. Хүгшэнэйнгөө ерэхэдэ иигэжэ уншана: «Сэмбын фабрикынхид патриотическа үндэр уялга абаад, тэрэнээ эршэмтэйгээр дүүргэжэ байна. СССР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсагшадай түрүү зэргэдэ Долгор Галшиева, Зинаида Рубина, Варвара Шумская, Надежда Дондукова ба бусад ябалсана. Долгор Галшиева үдэрэйнгөө даалгабариие 250—300 процент хүрэтэр дүүргэнэ...»

— Зай, хүгшэн, хэр гээшэб?! 300 процент. 300... 8 час соо ажаллана гээшэ. Үдэрэйнгөө түсэбые хоёр час хахадһаа үлүүхэн хугасаа соо дүүргэнэ ха юм. Молодец! Галшын нэрэ газар газарта нэрлэгдэнэ гээшэ. Хүрөөл даа, хүбүүд басагадни.

Газетэнүүдые уншажа нилээд удаан һууһан хойноо бэшэгүүдтээ харюу бэшэхээ Галша үбгэн түхеэрнэ. Сааһа конвертнүүдые бэлдэбэ. Карандашаа гаргажа, нэгэ хэды үгэ туршан бэшэжэ үзэһэн хойноо, стулайнгаа арые түшэн, бодолгото болоно. Ойро зуура һууһан хойноо иимэ бэшэг бэшэбэ:

«Хайрата хүбүүн Нима! Бэшэгыешни абажа буурал һаарал аба эжышни тон ехээр баясабабди. Эхилһэн хэрэгээ илалтатайгаар түгэсхэжэ, өнхэрэн харадаг Эхэ орондоо, инаг багша Сталиндаа магтуулжа ябахадатнай бидэнэй сэдьхэл омогорхол баяраар хододоо дүүрэн лэ! Бидэ урда урданайхиһаа һайнууд һуунабди. Колхозоймнай жэлэй тоосоон һая болоо. Маанар арбаад центнер таряа, зуугаад килограмм мяха, 27 кило тоһо абаабди. Тиихэдэ 3400 түхэриг мүнгэн үгтэхэ болоо. Эдэ бултадаа минии ажалта үдэртөө абаһан юумэнүүд гээшэ. Даши дүүтэдни бүри ехэ юумэ абаа. Галина бэримнай нарайлжа, үшөө нэгэ ашатай болообди. Галина больницаһаа үшөө гараадүй.

Һайн һууһамнай дээрэ хэлэгдэһэн дээрэһээ элитэ бэзэ. «Москвич» гэжэ автомашина абажа, үтэлһэн хүлнүүдээ ямбалаа һаа яаха юм гэжэ һанажа байнаб.

Шинии бэшэгтэй хамта Амгалан, Долгор, Райса, Володиһоо бэшэгүүдые абаабди. Долгарнай стахановка болоо. Амгалан бидэниие айшалжа ерыт гэнэ. Теэд, «Верховно Советтэ һунгаха һунгалтануудай дүүрэһэн хойно айшалхабди. Нютаг дээрээ байгаад, өөһэдынгөө нютагһаа дэбжүүлэгдэһэн кандидадай түлөө голосоо үгэхэ хүсэлэнтэйбди» гэжэ харюусахаяа байнабди.

Зай, иигээд дүүргэхэмни. Тиигэхэ зуураа, иигэжэ бултандатнай, бүхы үхибүүдтээ захиха байнаб: ажаллагты, ажаллагты эрхимээр. Һуралсагты, һуралсагты һайнаар. Хорёод жэлэй саада тээ юушье мэдэхэгүй ябаһан минии ном газетэ уншадаг, политическэ агитаци хэдэг, таанартаа татаалюургүйгөөр бэшэг бэшэдэг болоһыемни бү мартагты. Энэ хэнэй аша туһаб, хэн Галшатанда газар дүүрэн үдэхэ, орон дүүрэн суурхаха арга олгооб гэжэ һанагты. Тэрэ—большевистскэ парти. Тэрэ — агуу ехэ Ленин. Тэрэ — агуу ехэ Сталин. Ленин — Сталинай партиин шугамые ходоодоо баримталжа ябахадаа илахабди.

Урматай золтой уулзатараа,
Эсэгэ, Эхэ хоёршни».

ШАТАР

Шатараар РСФСР-эй түр... һуури эзэлэлгын турнир...

Шатар наадалгаар РСФ... түрүү һууриин түлөө Горький... родто болоожо байгаа турнирт... баадалсажа байһан Бурят-М... лой түлөөлэгшэ Юрий Шал... ков табадахи турай удаа 2... той болонхой. Тэрэ хадаа ... мейстер Болеславскиие, спо... мастер Дубининие шүүһ... РСФСР-эй чемпион байһан ... вицкийдэ шүүглэһэн байна. ... хүнтэй наадажа эхилһэн парт... даа хойшолууланхай.

* * *

Февралиин 21-дэ Краснода... родто колхознигуудай хоё... Бүхэроссийска шатарай т... нээгдэбэ. Тэндэ зональна т... нуудта илаһан 18 хүн хабаа... на. Тус турнирта Яруунын ... гай Ленинэй нэрэмжэтэ кол... гэшүүн Эрдынеев хабаада... байна.

Түрүүшын турта Дальневос... зонын чемпион Эрдынеев 194... РСФСР-эй чемпион, Москов... ластиин колхозой счетовод ... сенковтэй тэнсэбэ.

Харюусалгата редактор... орлогшо Ц. Б. БУД...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни, культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства, промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.); объявлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02242. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.